

De zakelijke mores in Tsjechië

Zelfgestookte slivovitsj aan de keukentafel

Ook al ging het leren van de taal gepaard met gênante momenten, Gert ter Harmsel is helemaal ingeburgerd in Tsjechië. Hij woont er en pendelt om de week voor zaken naar Nederland. "Als je met een Tsjech slivovitsj drinkt aan zijn keukentafel, weet je dat het vertrouwen er is."

Ter Harmsel werkt als zelfstandig project- en general manager. "Momenteel werk ik onder andere voor een Nederlands bedrijf dat technische producten ontwerpt en die in Tsjechië laat samenstellen. Zoals landbouwmachines, schakelkasten en autogereedschap. Niet alleen de lage loonkosten zijn aantrekkelijk in Tsjechië, nog meer dan in Nederland zijn de mensen er vaak universitair geschoold. Het zijn echt vaklieden van topklasse."

Schaamrood

De taal heeft hij onder de knie, maar deed daar wel een paar jaar over. "Zes talen spreek ik behoorlijk vloeiend, maar Tsjechisch was veruit het moeilijkst. Met een klein accentverschil zeg je afschuwelijke dingen. Als je 'heeft u een wens' iets anders uitspreekt, zeg je 'hoe gaat het met uw stoelgang' En dan zeg ik het nog netjes, ha ha! Ik heb dit één keer meegemaakt. Nou dan staat het schaamrood je op de kaken, ook bij je gesprekspartner. Op dat moment is het heel gênant, later kun je er wel om lachen."

Bang

"Lastig aan Tsjechië is de vaak trage, bureaucratische besluitvorming. Tsjechen zijn nogal eens bang om vrijuit te communiceren. Ik denk dat dit met de geschiedenis te maken heeft. Tsjechië is eeuwenlang onderdrukt geweest door verschillende bezetters. Vanaf de zestiende eeuw was het onderdeel van het Oostenrijks-Habsburgse rijk en na de Tweede Wereldoorlog was het tot 1989 bezet door de Russen. Daardoor heerst er soms nog steeds een gevoel van 'alles wat je zegt kan tegen je gebruikt worden'. Ze zijn soms wat achterdochtig; kat-uit-de-boom-kijkerig.

Mijn manier om daar doorheen te breken is door vertrouwen op te bouwen. Als je eenmaal bij iemand thuis aan de keukentafel slivovitsj drinkt, zit het goed. Een probleem daarbij is wel dat het vaak zelfgestookt is, en je weet nooit of er 30, 40 of 60 procent alcohol in zit. Dat was vooral vroeger hoor, nu gaat het er veel professioneler aan toe in Centraal-Europa."

Vriendjes

"Het is van belang relaties in het land te hebben, anders kom je helemaal nergens. Elke Tsjech kent wel een vriendje van een vriendje voor klusjes. Ook voor het verkrijgen van vergunningen helpt het als je mensen kent. Soms kun je daarbij in een grijs gebied terecht komen. Wanneer wordt het corrupt? Dat moet je kunnen aanvoelen. En vooral niet calvinistischer handelen dan strikt noodzakelijk."

Hollander

Prettig aanspreekpunt in Praag blijkt de Nederlandse ambassade te zijn. "Ik heb veel waardering voor ambassadeur Jan Henneman. Hij staat met beide benen op de grond en is gericht op het bedrijfsleven. Dat gaat bij hem verder dan de ambtelijke kant van ondernemen. Ik kwam hem laatst tegen in de tram in Praag: keurig in pak, maar hij had ook een vouwfiets bij zich. Grappig, hij is op en top Hollander maar gaat net als ik helemaal op in Tsjechië."

September 2011